

УДК 338.4

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

*Степа М.В., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
Науковий керівник – Потопальська Н.В., ст. викладач кафедри аграрної економіки
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

У статті проаналізовано сучасний стан та проблеми технічного забезпечення агропромислових підприємств і визначено чинники, що негативно впливають на його розвиток. Встановлено напрями і принципи покращення технічного оснащення аграрного сектору України.

Агротехнологія, ринок техніки, державна технічна політика.

Постановка проблеми. У процесі реформування аграрного сектора економіки України відбувається розподіл сільськогосподарських підприємств за економічними можливостями. Значна частина господарств не в змозі купувати сучасну сільськогосподарську техніку. У зв'язку з цим знизився рівень механізації всіх видів виробничих процесів. Ряд важливих технологічних операцій, передбачених для вирощування сільськогосподарських культур, не виконується, що знижує урожайність і валове виробництво продукції. Знос основних засобів у 10-15 разів перевищує їх оновлення.

Досить важливою є проблема забезпеченості аграрного сектора тракторами і комбайнами. Потреба у відтворенні парку тракторів і комбайнів щорічно зростає, але висока їх вартість ускладнює вирішення цієї проблеми. Стан машинно-тракторного парку наблизився до критичного. Виникла реальна загроза повної втрати машинних технологій виробництва сільськогосподарської продукції.

Виклад основного матеріалу. Сучасний розвиток аграрного виробництва визначається спроможністю вчасно і якісно забезпечити агротехнічні вимоги вирощування сільськогосподарських культур. Розвиток сільського господарства у значній мірі залежить від технічного забезпечення, що характеризується кількістю технічних засобів, їх продуктивністю та якістю, відповідністю екологічним вимогам, безпекою експлуатації та технологічною досконалістю виробництва.

Збільшення технологічних вимог до аграрного виробництва супроводжується формуванням нового комплексу технологічних машин. За відсутності обігових коштів, вітчизняне сільськогосподарське машинобудування не здатне забезпечити розробку та випуск високоякісної техніки. Ринок імпортової сільськогосподарської техніки все більше забезпечує сільськогосподарське виробництво необхідними технічними засобами для впровадження передових агротехнологій. Вітчизняне сільськогосподарське машинобудування поступово втрачає свої позиції на ринку технічних засобів, а сільськогосподарська техніка за технічними характеристиками та якістю виготовлення все менше спроможна конкурувати із зарубіжною. Таке становище потребує комплексного аналізу стану та тенденцій розвитку з врахуванням питань наукового, інженерно-технічного, організаційно-економічного, правового та соціального характеру:

– розробки комплексної національної системи машин з методичними рекомендаціями щодо її запровадження в агропромисловому виробництві на основі нових умов та розмірів землекористування і врахування регіональних особливостей розвитку;

– координації науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт з розробки та впровадження нових видів машин у виробництво через державну систему сертифікації;

СЕКЦІЯ 2

«Удосконалення процесів менеджменту, обліку та аудиту на підприємствах: світовий та вітчизняний досвід»

– реалізації державної технічної політики в агропромисловому комплексі та державної підтримки наукомістких виробництв вітчизняного сільськогосподарського машинобудування;

– запровадження інноваційно-інвестиційних моделей стимулювання розробки і впровадження сучасної сільськогосподарської техніки на основі кластерної організації агропромислового виробництва та прогнозування зростання землеволодінь;

– організації системи сервісного ремонтно-технічного обслуговування парку сільськогосподарської техніки із врахуванням змін структури ринку технічних засобів, організаційних форм господарювання та прогнозу їх розвитку;

– формування юридично-правових документів щодо функціонування системи моніторингу і прогнозування розвитку ринку технічних засобів та інженерно-технічного забезпечення на основі базового Закону України „Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу”.

За останні роки була знищена система технічного сервісу та ремонтно-відновлювальних робіт. За змін структури ринку поступово відновлюється ринок технічного сервісу, це викликано експлуатаційною складністю машин, необхідністю висококваліфікованого обслуговуючого та сервісного персоналу та поступовим поповнення парку машин імпортною технікою. Все ширше впроваджується ринок техніко-технологічних послуг. Агротехнічне обслуговування слід розглядати у ринковому середовищі в тісному взаємозв'язку з виробництвом та використанням техніки. Заслужує уваги зарубіжний досвід використання сільськогосподарської техніки, де успішно на аграрному ринку працюють різні структурні форми сільськогосподарського виробництва: кооперативи, селянські спілки, фірми, акціонерні компанії, корпорації тощо.

Можна зробити висновок, що ринок техніки залишається розбалансованим, значна частина незадоволеного попиту пояснюється тим, що в аграрних підприємств та одноосібних землевласників недостатньо коштів на придбання технічних засобів та запасних частин. Вітчизняне сільськогосподарське машинобудування, найбільш уражене економічною кризою, не спроможне забезпечити сільськогосподарських товаровиробників сучасною технікою. Потенціал галузі постійно знижується, а імпортна сільськогосподарська техніка займає все більш домінуюче становище. За весь період реформування відносин власності ні держава, ні виробники сільськогосподарської техніки не зробили вагомих кроків для підвищення рівня механізації та продуктивності праці у домогосподарствах. Враховуючи такий стан за останні п'ять років значно зріс ввіз малогабаритної техніки китайського, словацького, польського, чеського, німецького виробництва. Собівартість сільськогосподарської продукції зростає, що призводить до зниження рентабельності виробництва. Економічний інтерес до аграрного виробництва знижується, а сільськогосподарське машинобудування втрачає свої позиції на ринку технічних засобів.

Також відбулися значні зміни у формуванні машино-тракторних парків. Все більше застосовуються машино-технологічні загоны для обслуговування фермерських та індивідуальних господарств, у яких виробляється біля 67% сільськогосподарської продукції. Практично всі кошти, які необхідно інвестувати в техніку й обладнання, використовуються переважно на фінансування обігових засобів, у тому числі на купівлю насіння, пально-мастильних матеріалів, мінеральних добрив, сплату банківських процентів за кредит тощо. Внаслідок чого сільськогосподарські підприємства вимушені скорочувати посівні площі, переходити на примітивні низько ефективні технології, що безумовно призводить до зниження урожайності і збільшення втрат сільськогосподарської продукції.

Через фінансову неспроможність сільськогосподарських товаровиробників купувати нову техніку, заводи-виробники, втративши ринки збуту, не розширюють виробництво, не модернізують виробничі потужності. Вони завантажені на 10 – 20%, знос технічного обладнання досягає 70 – 80%. Відставання вітчизняного машинобудування від зарубіжних

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів
«Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства»**

аналогів енергетичних засобів, збиральних машин, комбінованих агрегатів сягає майже двох поколінь.

Забезпечення аграрних товаровиробників матеріально-технічними ресурсами у даний час повинно спрямовуватися на створення умов для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва за рахунок потужної матеріально-технічної бази і дозволяти дійове відтворення ресурсів. Для цього необхідно сформувати і забезпечити належне функціонування відповідних ринків ресурсів для аграрного виробництва, а саме: технічних засобів, складовою часткою якого є ринок вживаної техніки; засобів захисту рослин, органічних та мінеральних добрив; паливо-мастильних матеріалів; техніко-технологічних послуг тощо. Їх формування доцільно здійснювати на таких засадах:

- підвищення якості власних матеріально-технічних засобів, що забезпечить їх конкурентоспроможність із імпортованими;
- створення умов для забезпечення взаємовигідних відносин між постачальниками і споживачами матеріально-технічних ресурсів і послуг для сільськогосподарських товаровиробників, що забезпечить ефективне функціонування, як одних, так і інших;
- формування єдиного інформаційного простору та моніторингу матеріально-технічних ресурсів.

Для збереження сільськогосподарської техніки в аграрних підприємствах необхідно припинити списання і передачу в металобрухт тракторів та іншої сільськогосподарської техніки. В робочому стані стару техніку необхід підтримувати за рахунок відновлювальних ремонтів з використанням нових деталей та компонентів конструкцій.

У сучасних умовах також недостатньо інвестиційних ресурсів, які спрямовуються на технічне забезпечення, інноваційну діяльність та розвиток технічної бази сільськогосподарського виробництва. За останні роки спостерігається істотний розрив між попитом і пропозицією інвестиційних ресурсів для розвитку матеріально-технічної бази. Затяжна криза, що охопила аграрне виробництво стримує вітчизняних та іноземних інвесторів від вкладання коштів у сільськогосподарське виробництво, де високий ступінь ризику.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, для здійснення технічного переоснащення сільськогосподарських товаровиробників необхідно забезпечити координацію діяльності державних управлінських структур та сформувати відповідні служби інженерно-технічного забезпечення. У таких умовах потрібна цілеспрямована державна технічна політика спрямована на технічне оновлення матеріально-технічної бази сільського господарства, виробництво сучасної сільськогосподарської техніки та відповідне інженерно-технічне забезпечення. У Законі України „Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України” визначено засади формування ринкових відносин у системі інженерно-технічного забезпечення АПК; встановлено економічні, правові та організаційні засади функціонування первинного та вторинного ринків технічних засобів; технічного й технологічного сервісу, ринку паливно-мастильних матеріалів. Державна підтримка цієї сфери передбачається щорічно у державному бюджеті окремими рядками. Кредитування підприємств здійснюється з урахуванням пріоритетів інноваційно-інвестиційного оновлення основних фондів підприємств.

Для функціонування повноцінного ринку технічних засобів і послуг необхідно дотримуватися принципів вільного конкурентного середовища, раціонального використання ресурсів, рівноправності форм власності, партнерства та інтеграції усіх учасників ринку, законодавчого та юридично-правового регулювання ринкових відносин.

СЕКЦІЯ 2

«Удосконалення процесів менеджменту, обліку та аудиту на підприємствах: світовий та вітчизняний досвід»

Список літератури

1. Білоусько Я.К. Техніко-технологічне забезпечення сільського господарства // Економіка АПК. –2009.–№12.–С.29-33.
2. Грицишин М.І., Адамчук В.В. Концептуальні питання відтворення матеріально-технічної бази аграрного сектору економіки України. // Вісник аграрної науки. - 2007. – С. 49 – 53.
3. Кононенко М.П. Обґрунтування оптимізації нормативних витрат на виробництво сільськогосподарської продукції // Економіка АПК. – 2009. – №6. – С.32.
4. Марченко В.В., Гузь М.М. Ринок сільгосптехніки. Особливості формування та перспективи ринку сільськогосподарської техніки в Україні. // Новини агротехніки. – 2009. №1. – С. 26.
5. Підлісецький Г.М., Товстопят В.Л. Економічні проблеми технічного забезпечення сільського господарства // Економіка України. –2008.–№11.–С.81-87.

В статье проанализировано современное состояние и проблемы технического обеспечения агропромышленных предприятий и определены факторы, отрицательно влияющие на его развитие. Установлено направления и принципы улучшения технического оснащения аграрного сектора Украины.

Агротехнология, рынок техники, государственная техническая политика.

NEW CHALLENGES FOR TECHNICAL SUPPORT APP AND SOLUTIONS

M.V. Stepa, N.V. Potopalsky

This article analyzes the current situation and problems of technical support agribusiness and the factors that adversely affect its development. Established guide lines and principles to improve the technical equipment of the agrarian sector of Ukraine.

Agricultural technology, market technology, government technology policy.